

Stavby kostelní viz Konkurence při stavbách církevních. Stavby pomocné.

I. Pojem.

Stavby pomocné jsou štolý a šachty, jež držitel hor zakládá k výhodnějšímu provozování hor (§ 85 hor. z.). Vlastnictví k horám je vlastnictvím úplným a neporušitelným. Jediné omezení vlastnictví k horám záleží v tom, že ho dlužno užiti v obecném zájmu veřejném dle uznaných zásad národohospodářských, pročež je podrobena určitým zákonným předpisům a nalézá se pod vrchním dohledem státním. Vlastník hor musí otevřítí ložiska vyhrazených nerostů naskytující se v mezích propůjčky tak, by jich trvale mohl užiti. Odkryté nerosty budtež úplně sdělány a budiž při tom užito všech předpisů bezpečnostních, jichž třeba jest k ochraně osob a cizího majetku. Zákon horní, chtěje ulehčiti, ba v mnohých případech umožniti splnění těchto povinností, pojal řadu předpisů o zřizování staveb pomocných, jichž staré řády horní v této způsobě neznaly a jichž jen prakticky tu a tam bylo užíváno, aniž bylo lze praxi zákonem doložiti. Zásada, která byla základem starých řádů horních, jež pokládaly štolý dědičné za stavby pomocné, spočívala v tom, že stalo se poskytování pomoci stavbám horním již stávajícím, předmětem nového zdroje výtěžku a oprávněním, kdežto stávající stavby horní byly proti své vůli podrobena závazkům a dávkám. Zásada tato nebyla však právně odůvodněna a pokládala podnikatele hor za nedospělce (viz motivy k hor. z. str. 215 nn.). Z jiných hledisek vychází platný zákon horní. Stavby pomocné jsou nemovitým majetkem a jsou předmětem zápisu do knihy horní (§ 109 hor. z.).

II. Druhy.

Stavby pomocné lze rozdělití ve dvě veliké skupiny, a sice ve stavby pomocné, jež podniká držitel hor pro sebe sama ku snazšímu dolování, a stavby pomocné, jež se zřizují v cizím okršku. V prvním případě konají se jen jednoduchá šetření o přípustnosti stavby z ohledů veřejných; stavba taková stává se přirozeným a knihovním příslušenstvím pole důlního, jemuž slouží. Stavby pomocné v cizím okršku lze povolití jen na základě smluv, v nichž stanoví se dávka a protidávka; donucení k jednomu neb druhému je vyloučeno; podnik sám je však předmětem knihy veřejné, ježto na něm spočívají věcná práva a závazky. Tato ustanovení jsou obdobna předpisům o. o. z., uchylují se však úplně od předpisů o starých štolách dědičných, spočívají na předpokládání, že podnikatel hor musí ve vlastním zájmu naléztí prostředek, jenž by mu s nejmenší obětí přístupnými učinil jeho nerosty, hlouběji ležící.

Druhou skupinu lze opět rozdělití v tyto odrůdy:

1. Stavby pomocné, jež vede držitel hor z volného pole ku svým dolům; tyto stavby se povolí po předchozím slyšení zúčastněných úřadů a stran, po případě po rozhodnutí o případných námitkách proti přípustnosti koncesse. Povolena stavba pomocná zapíše se do knihy horní co příslušenství důlního pole ucházečova (§ 86 hor. z.). Žádosti za koncesi staveb pomocných k vlastním horám, mimo míry důlní, mohou býti podány a projednány jen u horního hejtmanství. K žádosti nutno připojití mapu vlastních hor, vzhledem k předmětům, jež potřebují pomoci, jakož i mapu polohy a směru zamýšlené stavby pomocné. Zřídí-li se stavba pomocná v poli zcela svobodném, v poli, jež není omezeno ani volným kutáním ani propůjkou hor, a neprochází-li stavba ve svém rozšíření